

Den 27. april 2005
J.nr. SN 2001-444-0027
Ref. HES/UCB

Introducerede og invasive arter

De planter og dyr der i dag findes i Danmark kan deles i to grupper, nemlig de der er indvandret og de der er bragt hertil af mennesker. De arter der er indvandret kaldes også hjemmehørende arter. De arter der er bragt hertil af mennesker kaldes under et for introducerede arter og kan deles i to grupper, nemlig de indførte arter og de indslæbte arter. Forskellen mellem de to grupper af introducerede arter er hvorvidt mennesket har været bevidst om at man introducerede en ny art.

Enkelte af de introducerede arter kan volde skade, enten ved at fortrænge de planter og dyr der er oprindeligt hjemmehørende i Danmark eller de har store økonomiske konsekvenser for borgerne.

Uønskede arter i dansk natur

Uønskede arter er arter der er indført eller indslæbt til landet og efter at have spredt sig til naturen nu optræder invasivt, det vil sige fortrænger eller ødelægger levebetingelserne for de hjemmehørende arter.

Når man ser på hvilke arter der er uønsket i dansk natur er arter som brun rotte og flyvehavre ikke medtaget da de, selvom de har store økonomiske konsekvenser for borgerne, stort set ingen betydning har for hjemmehørende arter og naturlige økosystemer. I nedenstående er der dels en række arter som allerede findes mere eller mindre vidt udbredt i Danmark dels en række arter som endnu kan tælles i relativt få individer og endelig nogle arter der ikke er kommet til landet endnu, men sandsynligvis er på vej til os og indenfor en årrække kan forventes at komme hertil.

Marine arter

Det er karakteristisk for især marine arter, at når de først er kommet ind i et havområde er det ikke muligt at udrydde dem af kunstig vej. Det også karakteristisk, at man ikke ved meget om arternes effekt på det marine økosystem hvori de er etableret, med mindre de udløser "katastrofer" hvilket typisk sker når arten "eksploderer" i antal, som kaldes masseforekomster.

10 plantearter der allerede er tilstede i stort tal

Art: **Kæmpe Bjørneklo** (*Heracleum mantegazzianum*)

Hvorfor uønsket: Arten danner store tætte bestande hvor den får mulighed for det. Der findes stort set ingen andre arter af planter eller dyr i en bestand af Kæmpe Bjørneklo. Plantens saft er i kombination med sollys giftig og fremkalder brandsårlignende sår. Bekæmpelse er relativ tidkrævende og skal ske over flere år for at være effektiv.

Status for bekæmpelse: Planten kan med fælles indsats fra myndigheder og borgere bekæmpes effektivt lokalt, men ikke udryddes på landsplan. Effektiv bekæmpelse kræver at der er fokus på bekæmpelsen over en årrække.

Art: **Rynket Rose** (*Rosa rugosa*)

Hvorfor uønsket: Rynket rose er ofte plantet omkring sommerhusgrunde, men ses nu også næsten overalt langs de danske strande hvor den år for år får større og større udbredelse. Bekæmpelse af rosen er meget vanskelig. Planten spredes både med frø og med underjordiske udløbere fra de etablerede bestande.

Status for bekæmpelse: Planten er meget vanskelig at bekæmpe. Med fælles indsats fra borgere og myndigheder kan planten lokalt begrænses meget.

Art: **Bjergfyr** (*Pinus mugo*)

Hvorfor uønsket: Bjergfyr spreder sig kraftigt især på heder og lignende. Bekæmpelse manuelt og derfor omkostningskrævende. Uden bekæmpelse vil heder, klitområder mm. vokse til i skov /skovlignende tilstand. Langs hele den vestjyske kyst er der i øjeblikket et stort EU-financieret projekt i gang der blandt andet sigter på at bekæmpe opvækst af bjergfyr.

Status for bekæmpelse: Lokal bekæmpelse mulig, hvis frøkilder fjernes.

Art: **Glansbladet Hæg** (*Prunus serotina*)

Hvorfor uønsket: Glansbladet Hæg kommer oprindeligt fra Nordamerika spreder sig kraftigt især på let jord i det vestlig Danmark. Planten spredes med både frø og rodsrud. Blade, kviste, bark og frø er giftige da de indeholder en cyanidforbindelse. Husdyr der spiser af planten kan forgiftes.

Status for bekæmpelse: Med fælles indsats fra myndigheder og borgere kan planten begrænses lokalt, men ikke udryddes fra Danmark.

Art: **Japansk pileurt** (*Reynotria japonica*) **Kæmpe-pileurt** (*R. sachalinensis*)

Hvorfor uønsket: Disse 2-4 meter høje planter er oprindeligt stauder dyrket i haver. Ingen af planterne sætter frø i Danmark, men spredes vegetativt. Et 1 cm langt stykke af jordstænglen er i stand til at danne en ny plante, og spredning kan derved ske enten med spredning af jord eller i vand. Plantens underjordiske udløbere kan nå 2 m ned i jorden hvad der bidrager til at bekæmpelsen er vanskelig. Hvor planten vokser danner den så tætte bestande at ingen andre planter eller dyr kan leve der.

Status for bekæmpelse: Meget vanskelig at bekæmpe.

Art: **Rød Hestehov** (*Petasites hybridus*)

Hvorfor uønsket: Hestehov eller skræpper som de også kaldes vokser langs vandløb. Plantens meget store blade opfanger meget effektivt alt lys så der under skræpperne ikke kan vokse andre planter. Det betyder at vandløbenes bredder i vinterhalvåret bliver mere udsat for erosion når der ikke er et tæt rodnet til at holde sammen på jorden. Hestehov er især problematisk i det østlige Danmark.

Status for bekæmpelse: Fælles indsats fra myndigheder og lodsejere kan begrænse planten lokalt. Samarbejde langs vandløbsstrækninger mm. er påkrævet for effektiv bekæmpelse.

Art: **Kanadisk gyldenris** (*Solidago canadensis*) og **Sildig gyldenris** (*Solidago gigantea*)

Hvorfor uønsket: De to arter af Gyldenris er spredt fra haver og findes nu langs veje, jernbaner, enge og overdrev. Arterne danner tætte bestande hvor ingen andre planter har mulighed for at etablere sig. Planterne spredes med frø eller små stykker af jordstænglen. Langs store veje ses ofte store grupper af planter sandsynligvis er spredningen her begunstiget af trafikken der giver god spredning af de lette frø.

Status for bekæmpelse: Kan med fælles indsats fra myndigheder og borgere begrænses lokalt, men ikke udryddes.

Art: **Pastinak** (*Pastinaca sativa*)

Hvorfor uønsket: Denne køkkenurt med de gule skærme har spredt sig langs veje, gærder og på enge især i det østlige Danmark. Plantens saft kan i kombination med sollys give forbrændingslignende vabler og sår på huden.

Status for bekæmpelse: Meget vanskelig at bekæmpe lokalt, ikke muligt at udrydde fra Danmark.

Art: **Vandpest** (*Elodea canadensis*)

Hvorfor uønsket: Vandpest kan i løbet af meget kort tid dække hele vandfladen af mindre og dermed lukke af for at sollyset kan trænge ned i søen. Det medfører at bundvegetationen dør samtidig med at der sker ophobning af døde vandpestplanter på bunden. Vandpest forekommer kun som hunplante i Danmark, og spredes derfor kun vegetativt med løsrevne stykker.

Status for bekæmpelse: Vanskelig at udrydde lokalt, vil ikke kunne udryddes fra Danmark.

Art: **Sargassotang** (*Sargassum muticum*)

Hvorfor uønsket: Tangen er asiatisk, og den fortrænger de nordiske arter af bl.a. store tangplanter, som har stor betydning for havets dyr og planter fx for fiskeyngel. Den blev først fundet i Limfjorden i 1980'erne, hvor den er blevet en af de meste almindelige arter. Den er nu spredt til Kattegat. Skader er ikke undersøgt.

Status for bekæmpelse: Bekæmpelse ikke mulig. Mekaniske og kemiske metoder har været forsøgt uden succes.

10 dyrearter der allerede er tilstede

Art: **Amerikansk mink** (*Mustela vison*)

Hvorfor uønsket: Minken er et lille rovdyr på størrelse med Ilderen. Til forskel er minken mere ”vandgående”, hurtigere i bevægelserne end ilderen og langt mere aggressiv i dens jagtform, der gør den til en bedre jæger. Dette betyder at de ynglefugle og pattedyr der holder til i vådområder er voldsomt udsatte for en jæger som der ikke tidligere har eksisteret i Danmark. De andre rovdyr (ræv, mår, grævling, lækat og brud) vi har her i Danmark er ikke gode svømmere så derfor har minken fundet en niche som ikke har været udnyttet af andre rovdyr – dette gør at byttedyrene ikke er forberedt på dette problem med minken. Minken er i øvrigt heller ikke en velkommen gæst i hønsehuse. I en del havne har man udsat mink med henblik på at bekæmpe rotter.

Status for bekæmpelse: Kan udryddes/begrænses stærkt i antal lokalt ved samarbejde mellem jægere og myndigheder, men alene på grund af udslip af dyr fra minkfarme næppe mulig at udrydde helt fra Danmark.

Art: **Iberisk skovsnegl, Dræbersnegl** (*Arion lusitanicus*)

Hvorfor uønsket: Sneglen har siden den kom til landet for 10-15 år siden formået at sprede sig til stort set hele landet. Endnu er det primært haver, parker og lignende der huser store bestande, men arten ses også i mere vild natur og vil her kunne have effekt på naturligt hjemmehørende arter eller økosystemer ikke mindst fordi den optræder i meget stort antal.

Status for bekæmpelse: Kan lokalt begrænses i antal hvis i første række de berørte borgere samarbejder om bekæmpelse. Kan dog næppe udryddes lokalt.

Art: **Signalkrebs** (*Pacifastacus leniusculus*)

Hvorfor uønsket: Arten kommer fra det vestlige Nordamerika, indført i 1970'erne, findes i adskillige småsøer og i enkelte vandløbssystemer (Tude Å), bærer af Krebsepest (*Aphanomyces astaci*) og kan desuden udkonkurrere den hjemmehørende (rødlistede) Flodkrebs (*Astacus astacus*).

Status for bekæmpelse: Bekæmpelse mulig lokalt i søer.

Art: **Ålens svømmeblæreorm** (*Anguillicola cassis*)

Hvorfor uønsket: Den Europæisk ål er i kraftig tilbagegang og truet af mange forskellige årsager en af dem er ålenssvømmeblæreorm. Det er en parasit som kom fra Stillehavsområdet og blev introduceret til vores region formentlig via akvakultur i omkring 1979. Svømmeblæreorme kan ødelægge ålens svømmeblære og måske derfor forhindre ålene i at svømme tilbage deres gydeområde i Saragassohavet.

Status for bekæmpelse: Bekæmpelse ikke mulig.

Art: **Kastanieminermøl** (*Cameraria ohridella*)

Hvorfor uønsket: Minermøllet blev konstateret første gang for få år siden. Minermøllets larve lever i træets blade som derved bliver brunplettede og ”kedelige at se på” midt på sommeren. Endnu er træer ikke døde på grund af angrebet af minermøl, men det lidt visne udtryk træet får tidligt på sommeren kan betyde at ejeren ønsker at fælde træet. Hestekastanie er udbredt som prydræ i parker, pladser og alleer. På sigt ved vi ikke om træerne bliver så svækkede, at de dør af det.

Status for bekæmpelse: Lokal kontrol mulig, kan ikke helt udryddes fra Danmark.

Art: **Amerikansk skarvand** (*Oxyura jamaicensis*)

Hvorfor uønsket: Denne and kan parre sig med den meget sjældne europæiske hvidhovede and og dermed medvirke til, at den hvidhovede and forsvinder, fordi den så at sige fortyndes ud med amerikansk skarvand. Ved at bekæmpe amerikansk skarvand i Danmark er vi med til at sikre at der ikke opbygges en europæisk bestand som kan true den hvidhovede and der findes i Sydeuropa.

Status for bekæmpelse: Kan minimeres i antal således at tilstedeværelse af fuglen er betinget af indvandring udefra.

Art: **Vaskebjørn** (*Procyon lotor*)

Hvorfor uønsket: Vaskebjørn er et fingerfærdigt dyr der normalt vil finde føde i vandløb og dermed dels muligvis være konkurrent til hjemmehørende mårtyr. Arten kan dog også plyndre fuglereder ligesom den er i stand til at åbne lukkemekanismer til hønsehuse og åbne skraldespande og dermed også være generende for borgerne. Arten kan desuden overføre hundegalskab (Rabies).

Status for bekæmpelse: Kan bekæmpes hvis jægere og myndigheder fastholder fokus på arten. Hvis arten først etableres kan den være vanskelig/umulig at udrydde.

Art: **Bisamrotte** (*Ondatra zibethica*)

Hvorfor uønsket: Bisamrotten kommer fra Nordamerika og blev indført til pelsfarme i Centraleuropa i 1905. Herfra har de spredt sig over store dele af Europa og også fundet vej op i Jylland. Bisamrotten lever af planteføde og kan gøre skade på markafgrøder. Den graver gange i bredden af de søer og vandløb den lever i og kan dermed underminere bredder og diger.

Status for bekæmpelse: Kan være vanskelig/umulig at bekæmpe hvis den først etableres, derfor bør jægere og myndigheder opretholde fokus på arten.

Art: **Nilgås** (*Alopochen aegyptiacus*)

Hvorfor uønsket: Den er meget aggressiv i forbindelse med yngleperioden. Den er ikke særlig tolerant over for andre yngle fugle i det område, hvor de slår sig ned (ligesom svaner og blishøns). Den kan måske blande sig med gravanden. Bekæmpelse er begrundet i forsigtighedsprincippet, og en vurdering af at bekæmpelse af få fugle nu er mere lønsom efterfølgende bekæmpelse på grund af skadevirkning.

Status for bekæmpelse: Kan være vanskelig at udrydde hvis den først etableres, jægere og myndigheder bør derfor fastholde fokus på arten.

Art: **Amerikansk Knivmusling** (*Ensis Americanus*)

Hvorfor uønsket: Den kom til Tyske Bugt omkring 1979 med skibes ballastvand, og er nu kolossalt udbredt især på Vestkysten, men også i Limfjorden og Kattegat. Det er endnu ikke undersøgt, om den kan udnyttes eller om den kan gøre skade på vort hjemlige økosystem.

Status for bekæmpelse: Bekæmpelse ikke mulig.

Andre problematiske invasive arter

Foruden ovennævnte arter er der en række arter der enten er tilstede i landet og kan kvalificere til at komme på "top 10" listen eller som vi forventer vi nå Danmark eller komme tæt på Danmark indenfor en årrække. Da mange arter får hjælp til at blive spredt af mennesker er det vanskeligt at forudsige hvornår de enkelte arter vil kunne nå Danmark.

Især for en række marine arter gælder det at deres udbredelse ikke er så godt belyst og nogle kan måske allerede være tilstede uden at være opdaget endnu. En række af de marine invasive arter vil kunne have meget stor effekt på de marine økosystemer.

Arter der allerede er i Danmark

Art: **Galizisk Sumpkrebs** ("Tyrkerkrebs" - *Astacus leptodactylus*)

Hvorfor uønsket: Denne krebs blev indført levende fra især Tyrkiet til konsum i en periode efter krigen, udsat og etableret i en del småvande, men også i Furesøen. Kan fortrænge den hjemmehørende Flodkrebs.

Art: **Alm Pæleorm** (*Teredo navalis*)

Hvorfor uønsket: Pæleorm kan gøre stor skader på moler og skibe af træ. Man ved tilsyneladende ikke hvorfra pæleormene stammer eller hvordan de har spredt sig rundt i verden. De findes bl.a. i Nordsøen og i den vestlige del af Østersøen, hvor man ved den seneste invasion af pæleorm har estimeret skaderne til 25-50 mio. Euro, alene langs den tyske Østersøkyst. SNS har ikke oplysninger om de danske omkostninger.

Art: **Kinesisk Uldhåndskrabbe** (*Eriocheir sinensis*)

Hvorfor uønsket: Krabben, der er østasiatisk, findes tilsyneladende kun i få områder i Danmark. For at overleve skal den have adgang til både i ferske- og salte områder. Den kan "eksplodere" i en masseforekomst, som det er sket i Tyskland, hvor den er kendt for at kunne underminere diger. Den kom til Europa med ballastvand formentlig allerede i 1927.

Art: **Stillehavsøsters** (*Crassostrea gigas*)

Hvorfor uønsket: Stillehavsøsters spreder sig i den danske del af Vadehavet. Den er nu også fundet i Limfjorden og i Nissum Bredning. Det frygtes at den vil forhindre at den hjemlige østers vender tilbage. Måske kan den også fortrænge andre muslinger. Den har ingen naturlige fjender. Skallerne er kraftige og skarpe, men østersen smager godt ! Den blev introduceret til regionen som en akvakultur art i 1960'erne og har siden spredt sig i naturen.

Arter der i løbet af relativt få år forventes at komme til Danmark

Art: **Gråegern** (*Sciurus carolinensis*)

Hvorfor uønsket: Gråegernet kommer fra Nordamerika og er i Europa blevet sat ud i naturen i Italien og i England. Gråegernet er større end det røde egern der er hjemmehørende i Europa og fortrænger disse når de etablerer sig i et nyt område.

Art: **Mårhund** (*Nyctereutes procyonoides*)

Hvorfor uønsket: Mårhunden er ligesom minken og vaskebjørnen en type rovdyr der kan udkonkurrere de danske hjemmehørende rovdyr, da den er mere alsidige i dens jagtformer. Den vil ligeledes være en trussel over for en stor del af de danske fugle og småpattedyr da disse ikke er forberedt til et rovdyr med disse jagtformer (svømmende, klatrende m.m).

Art: : **Et mærkeligt lille krebsdyr** en "Rov-Dafnie" (Cladocera: *Cercopagis pengoi*)

Hvorfor uønsket: Dette lille dyr kommer fra det Kaspiske Hav og er med skibstrafik blevet spredt til Østersøen, hvor det spredes nordfra langs kysten og har nu nået Polen. Dyret har en lang hale der har en "krog" som gør at dyrene samles i store klumper. Disse klumper af dyr sætter sig i fiskegarn og er stærkt generende for fiskeriet.

Art: **Troldkrabbe** (*Paralithodes camtschaticus*)

Hvorfor uønsket: Troldkrabben blev sat ud i den russiske del af Barentshavet i 1960'erne. Siden er den spredt langs den norske vestkyst helt oppe ved Tromsø. Det er en af verdens største krabbearter, som kan vandre hurtigt. Den æder store mængder muslinger og andre kalkholdige havdyr og ved masseforekomster spiser den sig igennem de selv muslingebanker. Den har ingen naturlige fjender. Det er uvist om den har mulighed for at sprede sig til et dansk område fx i givet fald er det mest sandsynlige at det bliver den dybe del af Skagerrak.

Art: **Amerikansk hummer** (*Homarus americanus*)

Hvorfor uønsket: Den Amerikansk hummer ligner den hjemmehørende, - den Europæisk Hummer eller Sort Hummer. Den bliver importeret levende til restauranter fra især Canada. Og det frygtes, at den måske er sluppet ud i Oslo Fjorden. Den vil fortrænge den Europiske hummer og måske jomfruhummeren. Det frygtes, at den vil medføre en række sygdomme der kan skade lokale bestan-

de. Den Europæiske hummer er ved at blive sjælden. Amerikansk Hummer er meget uønsket i Nordiske farvande!

Art: **En stor Asiatisk "Konksnegl"** (Gastropod: *Rapana ventosa*)

Hvorfor uønsket: Den er fundet langs den nord-franske kyst (Brittany) Den stammer fra det Japansk Hav og er indført med skibes ballastvand eller via aquakultur. Den har ingen fjender, og vil spise sig igennem lokale bestande af muslinger og østers. Den er meget uønsket.

Art: **En lille Ribbegobler** (*Mnemiopsis leydii*)

Hvorfor uønsket: Den ligner en lille vandmand, og den har gjort har spist masser af fiskelarver og fiske æg i Sortehavet, til stor skade for fiskeriet. Hvad ingen troede muligt skete, da blev fundet i det Kaspiske hav. Den kom til Sortehavet med skibes ballastvand i kornskibe til Sovjetunionen. Det frygtes at den kan komme til Østersøen, med de ugentlige og månedlige skibsforbindelse (via havet & floder og kanaler) til Østersøen. I øjeblikke et af de mest uønskede dyr!